

พิมพ์นภัส จินดาวงศ์. การดำรงอยู่และบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน. (๒๕๕๔).

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ศาสตราจารย์ ดร.ศิราพร ณ ถลาง

วัตถุประสงค์: ๑. วิเคราะห์ลักษณะการดำรงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน

๒. วิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองในปัจจุบัน

สมมติฐาน: การดำรงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการไหว้ผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันยังคงมีลักษณะเป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับพุทธศาสนาดังเช่นในอดีต แต่มีการปรับเปลี่ยนตามบริบทปัจจุบัน โดยภาครัฐเข้ามามีส่วนในการจัดพิธีกรรมมากขึ้น ทำให้พิธีกรรมดังกล่าวมีบทบาทอย่างกว้างขวาง ทั้งในการสร้างขวัญและกำลังใจ ความอุดมสมบูรณ์ ความสงบสุขของบ้านเมืองและการสืบสารประเพณีของจังหวัด

บทคัดย่อ: วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาลักษณะการดำรงอยู่และบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน โดยมีขอบเขตการวิจัยคือ พิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓ พิธี ได้แก่ พิธีบูชาเสาอินทขิล พิธีทำบุญเมืองและสืบชะตาเมืองเชียงใหม่ และพิธีบูชาผีปู่แสะย่าแสะ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพภาคสนามทางคติชนวิทยาโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในพิธีกรรมดังกล่าวในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๔

ผลการศึกษาพบว่า พิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่ทั้ง ๓ พิธีมีลักษณะการดำรงอยู่โดยมีการผสมผสานความเชื่อพุทธ พราหมณ์ ผี โดยพิธีทำบุญเมืองและสืบชะตาเมืองเชียงใหม่และพิธีบูชาเสาอินทขิลมีการนำความเชื่อทางพุทธศาสนามาผสมผสานอย่างเข้มข้น ในขณะที่พิธีบูชาผีปู่แสะย่าแสะนั้นมีความเชื่อดั้งเดิมเป็นจุดเด่นของพิธี นอกจากนี้ยังพบลักษณะการดำรงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรมที่มีการปรับให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน อันได้แก่ การปรับองค์ประกอบบางส่วนในพิธีเพื่อตอบสนองต่อนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด การนำเสนออัตลักษณ์เมืองเชียงใหม่ และนำเสนอความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในจังหวัดเชียงใหม่ผ่านพิธีกรรม

ส่วนผลการวิเคราะห์บทบาทของพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันพบว่ายังคงมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ตอบสนองความต้องการทางด้านสังคม และตอบสนองนโยบายของรัฐในการสืบสานประเพณีของจังหวัดเชียงใหม่